

שאלות הנוגע לפסיק רישא - שיעור 572

I. להשתמש במסננת שיש בה צמר גפן בפיה כגון ב' E-Z Filter מותר בשבת וביום טוב

(א) פרטי דיני כיבוס עיין בזבחים (ד"ז): דשריית בגד במים הוי כיבוס אמנם יש סתירה מההיא דנדה טובלת בבגדיה (גי'ס י"ח) וכן מההוא דההולך לקבל פני רבו עובר במים עד צוארו (יומא ט"ז): דלא אמרינן שרייתו זהו כיבוסו ויש כמה תירוצים בראשונים לתרץ הסתירה

1. הרא"ש (צפרק י' דיומא) מחלק בין בגד מלוכלך לבין בגד נקי (וכן דעת הר"י)

2. הריב"א (גי'ס י"ח) מחלק בין מתכוין לכיבוס לאינו מתכוין

3. הספר התרומה כתב דרק באינו מתכוין ונקי מותר אמנם אם רק אחד מהם לטובתה אסור

4. האגור והטור והב"י מחלקים בין דרך כיבוס לדרך ליכלוך וכן עיקר

5. הר"ם מרוטנבורג מחלק בין בגד פשתן דאמרינן שרייתו זהו כיבוסו לבגד צמר דלא אמרינן דשרייתו זהו כיבוסו כעין זה כתב התוספות ישנים (יומא ט"ז): ועיין בשיעורים 46 - 47

(ב) ליתן מים על צמר גפן או חוט של ציצית או בכל בגד שיש בו כתם אסור ששרייתו זהו כיבוסו (מ"ב ג"ג - סקמ"ד) ובאשל אברהם (מצוטט ג"ג) כתב שנתלחלח לו פ"א חוט הציצית במי רגלים ושפך עליו מים ואין זה בגדר כיבוס דלא היה כוונתו על כיבוס אלא על ביטול מי רגלים לתפלה ומשמע דאפילו אם הוא פ"ר מותר דלאו בכל מלאכות חייב משום פ"ר ועיין במגיד משנה (י"ג - ז) ובשכיתת השבת (הג"ל) וע"ע בשו"ע (ג"ג - י) דאסור וצ"ע

II. דבר חדש שיש פירות שנכתב עליהם אותיות - עיין בשש"כ (י"א - ז) שדברי

מאפה שצוירו עליהם אותיות או ציורים או על פירות או על סוכריות מותר לאוכלם אף על פי שעל ידי אכילתו האותיות והציורים מתקלקלים (מ"ב ג"מ - י"ז) אבל אסור לחתוך את האותיות עובר לאכילתם חתך מבעוד יום מותר להוציא פרוסה ממאפה בשבת גם אם מתפרק על ידי זה אות שלם אמנם הדגול מרובה מקל בעיקר הדין של חיתוך אותיות (מ"ב ג"מ - י"ז) וכן הסכים עמדי הגרשו"א ע"ש

III. מי שאוכל סוכריות ועל ידי האכילה נכתב אות על לשונו אם הוא אינו מתכוין

לכך מותר דהוא דרך אכילה ופ"ר דלא ניחא ליה ושלא כדרך כתיבה והכתיבה אינו מתקיים ולכן אין שאלה בדבר אמנם הקטנים שאוכלם והם מתכוונים לכך טוב שלא לאכלם בשבת

IV. איך מותר לאשה לאכול תותים ולפת אדום ושאר פירות הצובעים שהם צובעות

שפתותיה (שער הציון ג"ג - סקס"ה) כמו שצריך ליזהר שלא יגע בידיו צבועות במפה משום צובע (ג"ג - כ) מ"מ שאני מפת נייר (שש"כ י"ד - י"ט) ויש לתרץ (c) משום שהוא דבר שאינו מתקיים (ו) וצביעה כלאחר יד (ז) וגם אינו מתכוין והוא פסיק רישיה בתרי דרבנן (שו"ת קרן לדוד ל"ח) והוא דרך אכילה ומותר כבורר וטוחן ירק לאלתר ועיין בשער הציון (ט"ז - י"ח)

V. משקפיים פוטגרי (photogray) אין איסור לא משום צובע ולא משום מתקן מנא

דהא לא נצבע כלום ואינו עושה שום פעולה צביעה אלא ממילא נעשית בחמה וגם אין השמש עושה שום פעולה בזכוכית אלא הרכבן הכימי עשוי בצורה שמשנים צבען נגד אור וחושך והרי זה דומה לעומד נגד מראה שלא נעשה שום שינוי בעצם המראה (אג"מ

ג - מ"ה ושו"ת משנה הלכות ח - מ"ד ופסקי תשובות ג"כ - י"א)

VI. בענין תנורים שיש בהם טערמוסטאט מותר לפתוח התנור בשבת כשהאש אינה דולקת דנראה שאינו פס"ר כיון שאפשר לפתוח דלת התנור והאש לא תדלק וא"כ הוי דשא"מ (אג"מ ד - ע"ד - כ"ח) אמנם אם פתיחת דלתו ע"פ רוב עשויה להגדיל את ההלהבה אסור לדברי הכל (שש"כ ח - כ"ע)

VII. השתמשות במה שנקרא water cooler אם הוא כמו מקרר לענין ההדלקה יש להתיר דהוי פסיק רישא שלעבר או ספק פ"ר ועיין בשו"ע (שט"ז - ג) ובהבה"ל (שס) שהביא מחלוקת בזה בין הט"ז והרע"א והכריע להקל ולכל הפחות באיסור דרבנן ועיין באג"מ (ד - ע"ד - כ"ח) שהתיר ג"כ בתנור שהוא איסור דאורייתא

VIII. מאור עלעקטרי הנדלק כשאדם הולך לפניו יש טעם להתיר משום דלא חשיב מעשה אלא גרמא דמעכב את ההקרנה העלעקטרי מלילך הלאה והם חוזרים להכלי המפעיל וגרמא במקום מצוה או הפסד שרי (רמ"א של"ד - כ"ז) ועיין בשער הציון (תקי"ד - סקל"ח) אמנם ע"ע באור ישראל (דף י"ט) שהביא מהרב היילפערין בשו"ת מעשה חושב (ח - י"ג) דחשוב מעשה ולא גרמא דע"י הליכתו הוא מעכב את ההקרנה שלא תלך הלאה וע"ז היא חוזרת לאחור להדלקת המאור והו"ל כזורק אבן ומדליק בה את האור

IX. להעריך אינטערקאם (baby monitor) ערב שבת כדי שישמעו אם התינוק בוכה כחדרו אם אינם מדברים בהכלי רק בהחזר הוי גרמא ואם יש צורך גדול יש להתיר

X. בבייבי וויפס ונייר רטוב יש מתירים לקנח בשבת לאיזה צורך משום דזה חשוב פ"ר שהולך לאיבוד (שו"ת הר צבי ק"ף והררי בשדה שס) והאג"מ (ז - ט) כתב שיש ב' לטובתה ולא כתב משום הולך לאיבוד ועיין לעיל בלרחוץ זקנו שכתב שם להתיר דהולך לאיבוד אמנם מותר אפילו להט"ז ואבאר

XI. לומר לנכרי לפתוח מקרר שידלק האור בפתיחתו הוי פסיק רישא דניחא ליה ע"י נכרי ועיין ברמ"א (כ"ג - ה) בענין תנור בית החורף שהתיר הרמ"א (בשם התה"ד) ועיין בט"ז שחלק עליו ועיין בגר"א שכתב שרק על איסור דרבנן מתירים ועיין עוד במג"א (רע"ז - ז ושי"ד - ה צסופו) שהתיר באיסור דאורייתא והאג"מ (ז - ס"ח) פסק להתיר כהמג"א וע"ע במ"ב (רע"ו - ל) שפסק כהגר"א שיש להחמיר

XII. הבורג על שעון שבת - איסור גרמא הוא דוקא באופן שגורם שישתנה המצב הקיים אבל כל שאינו גורם שישתנה המצב הקיים מותר לכן דכשיש צורך לפתוח את הבורג (screw) של שעון שבת על מנת להזיז את המחוג ושוב להדקו מותר דזה רק גרמא אשר לשון הגמרא (שנת ק"כ:) "גרמא שרי" ורק משום חומרא מצריכין דוקא במקום הפסד ואיסורו קיל טפי וזה במתכוין וכ"ש באינו מתכוין כגון גרם פסיק רישא (שש"כ י"ג - הערה ז"ה צסוף) ואבל לא כן דעת האג"מ (ד - דף רפ"ד ע"ש לענין שעון שנת)

XIII. בענין מדידת המים שנקרא water meters הוי פסיק רישא דלא ניחא ליה שלא בפנינו ושמעתי מרב מנשה קליין דמותר ולכן מדידת המים שהוא פ"ר דלא נ"ל שלא בפנינו אין איסור בדבר וראיה ממ"ב (שכ"ח - ז"ז) דאם יתן הרבה אפר וחול אז לא ניכר כלל הלישה ואבאר